

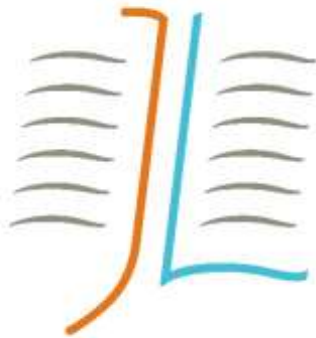
OPĆINSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA JELSA

TRG TOME GAMULINA, JELSA 408

21465 JELSA

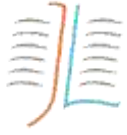

Plan i program rada i razvoja
Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa
za 2026. godinu

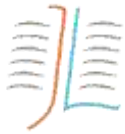

Jelsa, prosinac 2025.

SADRŽAJ

1.	OPĆINSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA JELSA.....	- 2 -
1.1.	Misija i vizija Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa	- 3 -
1.2.	Postojeće stanje.....	- 3 -
2.	PROGRAM RADA I RAZVOJA KNJIŽNICE ZA 2025. GODINU.....	- 5 -
2.1.	Rad s korisnicima	- 5 -
2.2.	Izgradnja i razvoj knjižničnih zbirki	- 6 -
2.3.	Stručno usavršavanje djelatnika	- 7 -
2.4.	Odgojno-obrazovna i kulturno-animacijska djelatnost	- 7 -

1. OPĆINSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA JELSA

U Jelsi je 1. lipnja 1868. godine utemeljena Hrvatska Narodna čitaonica. Njezin utemeljitelj i prvi predsjednik bio je Niko Duboković, a među počasnim članovima bili su biskup Josip Juraj Strossmayer i Mihovil Pavlinović. Kao prva hrvatska čitaonica na jadranskim otocima, imala je zadatak širenja prosvjete, kulture i nacionalnog osvješćivanja pod geslom *Prosvjetom do slobode*. Pri utemeljenju je imala 56 članova, a nje govala je kulturno-prosvjetiteljski i politički rad, potičući osnivanje preporodnih čitaonica u drugim mjestima otoka Hvara, ali i na susjednim otocima.¹

U rujnu 2018. godine obilježena je značajna 150. obljetnica osnivanja Narodne čitaonice u Jelsi. Simbolika mjesta proslave je u tome što je nakon njezinog prvog sjedišta na Pjaci, zgrada Općinskog doma bila dom jelšanske knjižnice i čitaonice više od sto godina, od 1896. godine. Izgradnju nove zgrade tih su godina potaknuli upravo članovi Narodne čitaonice, koji su Općini ponudili beskamatni zajam, s uvjetom da se prizemne prostorije na 50 godina unajme Čitaonici. Nova zgrada na rivi postala je sjedište političkog i kulturnog zbivanja u Jelsi i simbol njezine individualnosti.

Nasljednica Narodne čitaonice – Općinska knjižnica Jelsa osnovana je 23. travnja 1939. godine, dok je 14. travnja 1998. godine donijeta Odluka o osnivanju Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa. Jelšanska je čitaonica i knjižnica tijekom svoje duge povijesti uvijek pridonosila kulturnom, prosvjetiteljskom i svekolikom napretku mjesta.

Nažalost, 10. studenog 2003. veliki je požar progutao čitav njezin fundus, između deset i jedanaest tisuća knjiga, nakon čega su uslijedile dobrotvorne akcije *Darujmo knjigu za Jelsu* u organizaciji Knjižnica Grada Zagreba i Gradske knjižnice Marka Marulića iz Splita i *Knjiga za Jelsu* koju je pokrenula Slobodna Dalmacija. Ove su akcije uvelike pridonijele uspješnom oporavku Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa, koja se posebno nakon preseljenja u nove prostore u zgradi Doma kulture na Trgu Tome Gamulina 2014. godine, vratila ulozi kulturnog i informativnog centra, dostupnog žiteljima otoka Hvara, ali i brojnim posjetiteljima. Knjižnica je smještena na atraktivnoj lokaciji u centru Jelse, opremljena suvremenom tehnologijom i prikladna za održavanje raznih kulturnih događanja i edukativnih sadržaja.

---

¹ Usp. Palaversić, Pavao. Općina Jelsa: turistička monografija. Split: Općina Jelsa i TZO Jelsa, 2009. Str. 111.

1.1. Misija i vizija Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa

Misija je Knjižnice omogućiti svim građanima općine Jelsa i njihovim gostima opismenjavanje, čitanje, učenje, spoznavanje, jačanje osobnih kulturnih, duhovnih i demokratskih potencijala, upoznavanje i korištenje dobrobiti novih tehnologija, kreativno i kvalitetno provođenje slobodnog vremena i to bez obzira na njihovu dob, spol i rod, društveni status, naciju, vjeru, rasu ili bilo koja druga obilježja.

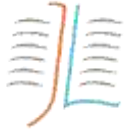
Vizija Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa temelji se na hrvatskim i međunarodnim zakonskim i strateškim dokumentima i spoznajama vezanima za knjižničarsku struku. Knjižnica treba biti mjesto cjeloživotnog učenja i svima dostupno, kulturno središte lokalne zajednice, mjesto koje osigurava pristup lokalnim, regionalnim i globalnim izvorima znanja i informacija, mjesto očuvanja lokalnog kulturnog i povijesnog identiteta, običaja i tradicije, čimbenik koji značajno utječe na poboljšanje kvalitete života građanina pojedinca u svakom životnom dobu te čimbenik gospodarskog i društvenog razvoja lokalne zajednice i društva u cjelini.

1.2. Postojeće stanje

Knjižnica, koja se prostire na 371 četvornih metara, smještena je na prvom katu i u potkrovlju zgrade koja je izgrađena 1939. godine s prvotnom namjerom da postane Dom kulture. Organizacija knjižničkog prostora temelji se na podjeli na različite odjele. Na prvom katu nalaze se Odjel za djecu i mladež te Multimedijalni odjel, dok su Studijski odjel s prostorom za tihi rad i Zavičajna zbirka smješteni u potkrovlju. Odjel za odrasle podijeljen je na prostor s književnom građom i prostor namijenjen periodici i čitaonici tiska na prvom katu te prostor u potkrovlju sa stručnom i znanstveno-popularnom građom.

Informacijsko-posudbeni pult nalazi se na prvom katu, dok su prostor za stručne poslove i obradu građe te spremište građe smješteni u potkrovlju. U potkrovlju se također nalazi prostor za javne programe i Memorijalna zbirka Antuna Dobronića, koja obuhvaća namještaj njegove radne sobe, osobne predmete te biografsku izložbu, a posvećena je očuvanju i podsjećanju na stvaralaštvo ovog poznatog jelškanskog skladatelja.

Građa knjižnice obuhvaća opsežne zbirke književnosti, stručnih i znanstveno-popularnih publikacija te knjižnične građe namijenjene djeci i mladeži. Knjižnica nudi više od 30.000 jedinica knjižnične građe, od čega je više od 28.600 primjeraka tiskane građe. Čitaonica nudi gotovo 700 svezaka referentnih djela, a Zavičajna zbirka sadrži preko 1.300 jedinica građe. Osim knjiga, knjižni fond uključuje zbirku časopisa, stripova te multimedijску građu koja obuhvaća zvučne, audiovizualne i ostale elektroničke materijale. Knjižnica također pruža korisnicima pristup računalima s internetom i igračkama za najmlađe posjetitelje.

Trenutačan broj aktivnih korisnika Knjižnice je 660. Za korištenje ostalih knjižničnih usluga, kao što su korištenje prostora za učenje i rad, korištenje informatičke opreme, pristupa internetu te sudjelovanje u edukativnim, kreativnim i kulturnim događanjima, učlanjenje u knjižnicu nije obavezno. Možemo reći da naše usluge koristi znatno veći broj ljudi od onih koje bilježimo kao aktivne korisnike.

Knjižnična događanja uključuju sve aktivnosti koje za korisnike organizira Knjižnica samostalno ili u suradnji (kulturno-animacijski i obrazovni programi kao što su književni susreti, predavanja, izložbe, radionice...). Aktivnosti u knjižnici organiziraju se u pravilu u suradnji s entuzijastičnim predstavnicima ustanova i organizacija s područja općine Jelsa i ostalim grupama građana i pojedincima.

2. PROGRAM RADA I RAZVOJA KNJIŽNICE ZA 2026. GODINU

U Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti stoji: „*knjižnična djelatnost* obuhvaća organiziranje i pružanje javnosti kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih usluga, zasnivajući ih na sustavnom odabiru, prikupljanju, stručnoj obradi, pohranjivanju, zaštiti, posudbi i davanju na korištenje knjižnične građe te slobodnom pristupu izvorima informacija“.² Program rada Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa osniva se na tim postavkama, viziji i misiji Knjižnice te analizi postojećeg stanja.

Osnovni ciljevi djelovanja Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa su:

- Kontinuirano razvijati knjižnični fond s obzirom na informacijske, obrazovne i kulturne potrebe lokalne zajednice, sadašnjih i budućih korisnika;
- Poticati čitalačke interese, maštu i kreativnost i razvijati navike čitanja od najranije dobi;
- Učiniti knjižnicu informacijskim središtem koja svojim korisnicima omogućava slobodan pristup svim oblicima znanja i informacija;
- Poticati informacijsku pismenost i upoznavanje s novitetima u informacijskim i komunikacijskim tehnologijama;
- Pružati potporu svim razinama formalnog obrazovanja, samoobrazovanja i cjeloživotnog učenja;
- Promicati svijest o zavičajnoj i hrvatskoj baštini te kulturnom nasljeđu, posebno književnosti i jeziku;
- Poticati kvalitetno provođenje slobodnog vremena, posebno djece i mladih te promovirati knjižnicu kao privlačno mjesto za rad, igru i druženje;
- Jačati suradnju s drugim knjižnicama te drugim kulturnim i obrazovnim ustanovama u ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

2.1. Rad s korisnicima

U radu s korisnicima obavljat će se redoviti poslovi posudbe knjižnične građe, obnavljanje članstva i učlanjivanje novih korisnika, pružanje informacija o građi u knjižnici, upućivanje i obučavanje u samostalnom pronalaženju građe i izvora informacija, omogućavanje korištenja Zavičajnom i zaštićenom zbirkom, omogućavanje čitanja tiska i stručnih periodičkih publikacija, obavljanje međuknjižnične posudbe, ispis i skeniranje te omogućavanje pristupa računalima i internetu.

---

² Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. (Narodne novine, br. 17/19, 98/19, 114/22, 36/24).

Posebni ciljevi na koje će se obratiti pozornost u radu s korisnicima u Općinskoj knjižnici i čitaonici Jelsa su:

- Obnova informatičke opreme namijenjene vršenju dodatnih usluga korisnicima i optimizaciji poslovanja sredstvima osiguranima putem Javnog poziva za opremanje ustanova u kulturi Splitsko-dalmatinske županije.

2.2. Izgradnja i razvoj knjižničnih zbirki

Knjižnična građa pristiže u knjižnicu kupnjom, otkupom Ministarstva kulture Republike Hrvatske ili je dobavljena poklonom ili razmjenom. Kupnja građe obavlja se na temelju relevantnih recenzija, izdavačkih ponuda i financijskih mogućnosti, a temelji se na potrebama korisnika i izgradnji knjižničnih zbirki. Prilikom nabave posebno treba obratiti pažnju na obogaćivanje i razvijanje Zavičajne zbirke. Osim Zavičajne zbirke te stare i rijetke građe, cjelokupni fond knjižnične građe mora biti aktualan, u njemu moraju biti zastupljena sva područja ljudskog znanja i stvaralaštva.

Sva građa koja stiže u knjižnicu, prije nego što postane dostupna korisnicima, prolazi stručnu (katalogizacija, klasifikacija) i tehničku (inventarizacija, pečatiranje, ispis i lijepljenje barkod naljepnica) obradu. Kataložno-bibliografska obrada građe vrši se s pomoću knjižničkog kataložnog programa *Metel/Win* koji omogućuje online pristup podacima o knjižničnoj građi i njihovo pretraživanje po različitim kriterijima.

Posebni ciljevi na koje će se obratiti pozornost pri izgradnji i razvoju knjižničnih zbirki u Općinskoj knjižnici i čitaonici Jelsa su:

- Reorganizirati spremište s ciljem bolje preglednosti i oslobađanja prostora za smještaj građe za Zavičajnu zbirku;
- Pozorno pratiti i sudjelovati u natječajima namijenjenima financiranju i nabavi knjižnične građe, uključujući natječaj za otkup građe Ministarstva kulture i medija;
- Planski popunjavati fond knjižnične građe, uz redovito praćenje izdavačke djelatnosti u RH, u skladu sa strukturom postojećeg fonda, Standardom za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/21), interesom korisnika te financijskim mogućnostima knjižnice;
- Sustavno upotpunjavati Zavičajnu zbirku. Nastaviti s prikupljanjem i obradom knjižnične građe o topografiji, povijesnom, gospodarskom i kulturnom razvoju otoka Hvara i općine Jelsa;
- Vršiti redovni otpis knjižnične građe sukladno propisima.

2.3. Stručno usavršavanje djelatnika

Zbog promjene osobina, oblika i vrsta knjižnične građe, potreba korisnika za novim i raznovrsnim uslugama i napretka informacijsko-komunikacijske tehnologije, stručno obrazovanje i usavršavanje djelatnika trajna je obveza kojoj će Knjižnica posvetiti pažnju. Stručno obrazovanje i usavršavanje pretpostavljaju praćenje i proučavanje knjižnične građe (stručnih knjiga, beletristike i časopisa te recenzija nove literature), praćenje promjena i literature s područja informacijskih znanosti i knjižničarstva, sudjelovanje na seminarima i savjetovanjima za knjižničare koje priređuju Ministarstvo kulture RH, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatsko knjižničarsko društvo te Matična služba za narodne i školske knjižnice.

Posebni cilj:

- Jačati profesionalne kompetencije djelatnika Knjižnice.

2.4. Odgojno-obrazovna i kulturno-animacijska djelatnost

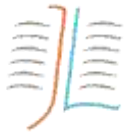
Narodne knjižnice imaju ključnu ulogu u procesu spoznavanja i razvoju vještina, posebno među djecom i mladima. Njihova je zadaća promicati učenje, osiguravati dostupnost knjiga i druge građe te osmišljavati kvalitetne sadržaje za slobodno vrijeme mladih. Stoga knjižnice trebaju aktivno raditi na edukaciji mladih korisnika kroz sustavno upoznavanje s knjigama, knjižnicama i osnovnim tehnikama pretraživanja i korištenja dostupnih izvora znanja. Važno je poučiti ih i vještinama samostalnog učenja. Tako knjižnice postaju središta kulture, učenja i kreativnog razvoja za djecu i mlade.

Posebnu važnost u radu knjižnice predstavlja program kulturno-animacijskih aktivnosti knjižnice s ciljem poticanja kulture knjige i čitanja. Prema Standardu za narodne knjižnice³ knjižnične usluge uključuju programe poticanja čitanja i razvoja čitateljske kulture, programe informacijske i medijske pismenosti te ostale kulturno-animacijske i edukacijske programe i događanja. Organizacija kulturnih sadržaja u knjižnici posebno se planira povezano s obilježavanjem obljetnica i značajnih datuma iz naše povijesti i kulture. Knjižnica prati i važne obljetnice i datume značajne za knjižničku struku (Noć knjižnica, Mjesec hrvatske knjige i sl.) i uključit će se prigodnim programima u njihovo obilježavanje.

Za provedbu navedenih aktivnosti, ključna je suradnja Knjižnice s drugim institucijama i partnerima. To su prvenstveno odgojno-obrazovne institucije na području općine Jelsa; Osnovna škola Jelsa, Srednja škola Hvar - Izdvojena lokacija u Jelsi i Dječji vrtić Jelsa te kulturne ustanove, posebno lokalne poput Muzeja općine Jelsa. Suradnja knjižnice se ostvaruje i s

---

³ Usp. Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. (Narodne novine, br. 103/21).

drugim mogućim partnerima; udrugama, predstavnicima znanstvenih krugova te neformalnim grupama građana i pojedincima.

Posebni ciljevi djelovanja Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa:

- Realizirati projekt „Velike kuće Jelsa“ za kojeg su sredstva osigurana putem Poziva za financiranje javnih potreba u kulturi Splitsko-dalmatinske županije;
- Realizirati projekt „Baštinski susreti“ u suradnji s Gradskom knjižnicom i Muzejom grada Pakraca za kojeg su sredstva osigurana putem Javnog poziva za predlaganje javnih potreba u kulturi Ministarstva kulture i medija RH.
- Poticati kulturna i edukativna događanja;
- Jačati suradnju i partnerstva s odgojno-obrazovnim, kulturnim i drugim ustanovama i institucijama, grupama građana i pojedincima.

Jelsa, 5. prosinca 2025.

26/2025

Ravnateljica

Maja Vukić, mag. bibl.

